

re Din Kitabı (Ankara 1924, 1945, 1980, 1982); *Yavrularımıza Din Dersleri* (İstanbul 1941, 1948, 1968); *Köylüye Din Dersleri* (İstanbul 1928); *Düşmana Karşı* (1979); *Yeni Hutbelerim* (İstanbul 1936, 1937, 1966); *Ve'l-ısr Suresinin Tefsiri* (İstanbul 1928). Değişik yerlerde yayımlanan makale türündeki yazılarını ihtiva eden eserleri ise şöyle sıralanabilir: *Ramazân Armağanı* (Ankara 1937); *Peygamberimiz Hz. Muhammed ve Müslümanlık* (Ankara 1934); *Akâid-i İslâmiyye; Ulemâ-i İslâmiyyeye Bir Soru ve Abdullah Guvilyam Efendi'nin Cevabı* (Arapça'dan tercüme, İstanbul 1332); *Garânik Meselesi veya Hâtemül-Enbiyâ Hakkında En Çirkin Bir İsnadın Reddiyesi* (1922); *Namaz Sürelerinin Türkçe Terceme ve Tefsiri* (Ankara 1949); *Bir Misyonerle Musâhabe; Bulgaristan Mektupları; Gazâli'nin Ruh Nazariyesi; İslâm'da İktisad ve Tasarruf* (1932); *Bilinmesi Elzem Hakikatler* (1916); *Prophet Muhammed* (Ankara 1956); *A Study on Prophet Muhammed* (2. bs., Ankara 1959); *İslâm Âlemi'nin Gerileme Sebepleri* (G. Riviere'den tercüme, İstanbul 1966). Ahmet Hamdi Akseki'nin yayımlanmamış olan eserleri de şunlardır: *Namaz ve Kur'an; Kur'an-ı Kerîm Radyo ve Gramofon; İslâm'da Resim ve Süretin Mâhiyeti; Hızır Hakkında; Kudret-i İlâhiyye ve İrâde-i Cüz'iyeye; İhlâs Sûresi Tefsiri; Ölüm Nedir; Ahlâkî Umdeler; Terâvîh Namazı; Kurban Nisabı; İbn Sînâ Felsefesi ve Tâcü'l-ârûs ile Ref'ul-melâm tercümeleri.*

BİBLİYOGRAFYA :

Velî Ertan, *Ahmed Hamdi Akseki*, İstanbul 1988; a.mlf., "Ahmet Hamdi Akseki (1877-1951)", *Yeni Defne*, sy. 28, İstanbul 1983, s. 26-29; Hayreddin Karaman, *İslamda Birlik ve Fıkıh Mezhepleri* [M. Reşîd Rızâ, trc. A. Hamdi Akseki], Ankara 1974, Birkaç Söz; İsmail Kara, *Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi*, İstanbul 1987, II, 187-259; Vehbi Vakkasoğlu, *Osmanlıdan Cumhuriyete İslâm Âlimleri*, İstanbul 1987, s. 179-206; Kamil Miras, "Yeni Diyanet İşleri Reisi Prof. Ahmed Hamdi Akseki", *İslâm-Türk Ansiklopedisi Mecmuası*, II, nr. 70, s. 6-9; "Ahmet Hamdi Akseki'nin Hayatı", *Asrın Dini Müslümanlık*, sy. 21, Ankara 1963, s. 17-20; Hikmet Bayur, "İbadet Dili", *Necati Lugal Armağanı*, Ankara 1968, s. 151-158; İrfan Yücel, "Ölümünün 33. Yıldönümünde Kendi Kaleminden Ahmed Hamdi Akseki", *Diyanet Gazetesi*, sy. 299, Ankara 1984, s. 14-16, 27; "Ahmet Hamdi Akseki", a.e., sy. 336 (1987), s. 14, 16; Hasan Aksoy, "Akseki, Ahmed Hamdi", *TDEA*, I, 95-96.

SÜLEYMAN HAYRİ BOLAY

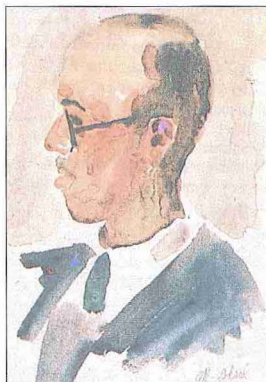
AKSEL, Malik

(1903-1987)

Halk resimleri üzerindeki çalışmalarıyla tanınan ressam ve yazar.

Selânik yakınlarında Katerin'de doğdu. İlk öğrenimini Serez'de yaptı. Daha sonra İstanbul'da Bayezid Numüne Mektebi'ne devam etti. 1921'de Dârülmualimîn'den mezun olup öğretmenliğe başladı. Yüksek öğrenimini, 1928 yılında devletçe açılan bir imtihanı kazanarak gittiği Almanya'da, Berlin Yüksek Resim Öğretmen Okulu'nda tamamladı. Burada bir yandan Prof. Grossmann'ın atölyesinde yağlı boya ve gravür çalışmalarını sürdürürken bir yandan da M. Libermann ile halkın hayatından sahneler, portre ve peyzajlar yapan L. Corinth'in çalışmalarını yakından takip etti. Yurda döndüğü 1932'den 1968 yılına kadar Gazi Eğitim Enstitüsü ve Çapa Eğitim Enstitüsü'nde resim ve sanat tarihi öğretmenliği yaptı. 1968'de emekli oldu. 15 Şubat 1987'de İstanbul'da öldü ve Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi.

Sanat hayatına 1924'te, Galatasaray Lisesi'nde açılan güzel sanatlar sergisine sulu boya resimleriyle iştirak ederek giren Malik Aksel, daha sonra yurt içinde ve yurt dışında birçok sergiye katıldı. Bazı resimleri İstanbul Devlet Resim ve Heykel Müzesi'ne alındı. Resimlerinde büyük ölçüde mahallî renk ve motiflere yer veren Aksel, konu olarak daha çok Anadolu köy hayatını ve halk eserlerini işledi. Türk mahallî hayatını tasvir ettiği figüratif çalışma ve kompozisyonlar yanında Anadolu halk resim sanatı ve folkloru, dinî resimler gibi konular üzerinde de dikkate değer araştırmalar yaptı.

Malik Aksel'in kendi yaptığı portresi

Çeşitli dergilerde kalan ve daha çok deneme, inceleme, hâtıra ve sohbet mahiyetinde olan yazıları dışında kitap halindeki eserleri şunlardır: *Resim Sergisinde Otuz Gün* (1943); *İstanbul Mimarisinde Kuş Evleri* (İstanbul Enstitüsü Mecmuası, sy. 5'ten ayrı basım, 1959); *Anadolu Halk Resimleri* (1960); *Türklerde Dinî Resimler* (1967); *Sanat ve Folklor* (1971); *İstanbul'un Ortası* (1977).

BİBLİYOGRAFYA :

Celâl Esat Arseven, *Türk Sanatı Tarihi*, İstanbul 1954-64, III, 217; Nüzhet İslimiyeli, *Türk Plastik Sanatçıları Ansiklopedisi*, Ankara 1967, I, 22-24; Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, İstanbul 1983, s. 34; "Folklorcularımız ve Sanatçılar: Malik Aksel'in Biyografisi", *TFA*, sy. 144 (1961), s. 2445; Konur Ertop, "Malik Aksel ve İstanbul'un Ortası", a.e., sy. 350 (1978), s. 8431; Ahmet Köksal, "Ressam, Eğitimci ve Yazar Malik Aksel", *Antika*, sy. 34, İstanbul 1988, s. 54-57; *TDEA*, I, 96.

TURGUT AKPINAR

AKSIRMA

(افسس)

İslâm muâşeret âdâbında karşılıklı duaya vesile olan fizyolojik bir olay.

Aksırma, burun yollarında gelişen ve beyincikteki reflekse bağlı olarak ağız ve burundan soluk boşalmasını sağlayarak burundaki yabancı maddeleri temizleyen, esnemenin aksine insanda zindelik meydana getiren bir hadise olduğundan sağlık belirtisi kabul edilmiş ve İslâm'da bazı muâşeret kurallarına bağlanmıştır.

Hız Peygamber üçe kadar aksırmanın sağlık, fazlasının ise nezle belirtisi olduğunu söylemiştir (bk. Tirmizî, "Edeb", 5). Aksırma "Allah'ın sevip lutfettiği bir nimet" olduğu için (bk. Buhârî, "Edeb", 125; Ebû Dâvûd, "Edeb", 89; Tirmizî, "Edeb", 6) her nimet gibi ona da şükretmek gerekmektedir. Bunun için aksıran kişi ya "el-hamdülillâh" (الحمد لله) veya "el-hamdülillâhi alâ külli hâl" (الحمد لله على كل حال) demelidir. Bu ifadenin yerine Fâtiha'yı sonuna kadar okumanın sünnette yeri bulunmadığı gibi aksırdıktan sonra kelime-i şehâdet getirip peşinden hamdetmek de dinen mekruh sayılmıştır. Aksırırken ağız elle veya mendille kapatmak sünnettir.

Aksıran kişinin "el-hamdülillâh" demesi halinde yanında bulunanlardan birinin ona "yerhamükellâh" (يرحمك الله) (Allah